

2

Potoci se formiraju otjecanjem kišnih voda, topljenjem snijega ili pri izlazu podzemne vode na površinu. Oni se često ulijevaju u rijeke ili jezera. Podijeljeni su na stalne i sezonske (povremene), ravničarske i brdske.

Bjelicje stvaralaštvo

Radovi učenika OŠ Centar pod mentorstvom profesora Vladimira Papića.

Cvrčak Kiki

Bio jednom jedan cvrčak koji se zvao Kiki. Bijaše on živahan i svašta je htio probati, ali neke stvari nije smio raditi. Htio je letjeti i plivati u moru. To je sve mogao, ali mu je to bilo zabranjeno. Ako bi skočio s litvice u more mogao bi letjeti i plivati, stoga su ga braća cijelo vrijeme pazila. Svaki dan i noć bi razmišljao o skoku s litvice i kako bi to izveo. To je bilo nemoguće zbog njegove starije braće koju nije mogao nadmudriti. Sjedio se on plana nakon dugog razmišljanja... Cvrčci bi svako jutro išli skupljati hranu za zimu, a on će se praviti bolestan i skočiti s litvice. Ali došlo je nevjerojate s najcrnijim oblacima, najjačim vjetrovima da se ni ljudi nisu kupali u moru. Kiki se uplašio i odgodio za drugi put kada vrijeme bude ljepše. Vrijeme se proljećalo za 2 dana pa je otišao do litvice i bacio se u more. Uživao je u letu kao da je ptica. Iz mora je izašla riba modre plave kože s velikim glavnim očima i ogromnim čeljustima. Počeo je vikati iz sveg glasa: "Upomoć, pomozite, ne želim umrijeti". Došla je da spasi pticu po imenu Jure. Objasnila mu je kako se ne treba praviti da je ono što nije i da ne treba biti ptica ili riba već običan cvrčak koji cvrči.

Filip Nešić, VIII. b

Da nisam, tko zna

Zovem se Ivan, imam dvadeset i sedam godina. Želio bih vam ispričati priču o svojem najljepšem iskustvu. U životu nije lako. Pogotovo ako si rođen sljepi. Volim sve sam obavljati pa zato živim sam. Snažim se vrlo dobro s obzirom na moj problem jer sam uporan i pokušavam ne razmišljati o svojoj sljepoći kao da je to nešto loše. Nedavno sam osnovao grupu za sljepice ljudi samo zbog jednog razloga, a to je potpora jer takvim ljudima to treba. Uspijevam u tome i od tog zarađujem. Imam puno posla jer me zovu u razne gradove i države gdje držim motivacijske govore. Na kraju jednog takvog govora u Londonu zateklo me neobičajeno pitanje. Djevojka prekrasnog glasa pitala me hoću li ikada osnovati obitelj obzirom na to da sam sljep. Odgovorio sam kako bih to želio, ali nemam nekih prevelikih mogućnosti za to. Izlazio sam van iz zgrade i čuo trčanje. Bila je to djevojka s kojom sam razgovarao. Pitala me mogu li s njom na ručak. Pristao sam s tim da ja platim. Upoznavali smo se i razgovarali kao da se poznajemo od malena. Evo već se družimo mjesec dana i jako smo se zbližili. Mislim da je to nešto više od prijateljstva. Sljepoća je uz njega gotovo snošljiva. Sutra bismo trebali otići na zabavu. Tamo je mislim zaprositi, ali se bojim odbijanja. Došao je taj dan. Spremili smo se i krenuli. Imam veliku tremu. Stigli smo, popili piće i sjeli za stol. Krenuo sam vaditi kuličicu s prstenom i pitao je hoće li se oženiti sa mnom. Pristala je. Bio je to najsjajniji dan u mom životu. Danas nam je prva godišnjica i zato sam se sjetio ispričati ovu priču. Čak mogu reći da sam sretan što sam sljep. Da nisam, tko zna, možda nikad ne bih upoznao ženu koju volim najviše na cijelome svijetu.

Valentina Erić, VIII. a razred

Neobični mrav

Iza sedam mora, sedam gora i sedam mravinjaka živio je jedan mrav. Slavko. Bio je malen, ali je imao veliko srce. Nije bio kao drugi mravi, nije se bojao ničega i nikoga. Dok su svi mravi marljivo radili, on je smišljao način na koji se suprotstavi ljudima. Razmišljao je kako postići da ih prestanu gaziti. Svi su mravi bili protiv njega. Osim jednoga. Njegovog

Nezaboravno iskustvo za sve sudionike

Ovom prilikom su u projektnim aktivnostima umaških osnovaca sudjelovali Dajana Beletić, Ivona Novak, Nina Posar, Lana Ružić, Lara Vottero i Matija Klaj, te profesorica engleskog jezika Alenka Banić Juričić, učiteljica razredne nastave Aurika Matković, knjižničarka Jelena Paić i ravnatelj OŠ Marije i Line Mato Vidović

Nastavlja se međunarodni školski projekt PLACES (Presenting legends across the continent in European schools) u sastavu programa Europske unije Erasmus+ čiji nositelj je umaška OŠ Marije i Line. U drugom radnom tjednu od pet koliko traju susreti i razmjena stečenog znanja u obrazovnom sustavu učenika iz škola devet europskih zemalja, umaška ekipa gostovala u Talsanu, nedaleko Taranta (Italija). Naglasak je na inovativnim i kreativnim metodama rada i učenja te poučavanja uz korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) tijekom nastave. Pored predmetnih nastavnih sadržaja, svaka od škola predstavlja povijesne značajke svoje sredine, odnosno zemlje.

Zanimljivo i poučno

Ovom prilikom su u projektnim aktivnostima umaških osnovaca sudjelovali Dajana Beletić, Ivona Novak, Nina Posar, Lana Ružić, Lara Vottero i Matija Klaj, te profesorica engleskog jezika Alenka Banić Juričić, učiteljica razredne nastave Aurika Matković, knjižničarka Jelena Paić i ravnatelj OŠ Marije i Line Mato Vidović. Inače,

Klaj, Novak, Beletić i Ružić

na tom zborovanju učenika u OŠ "Leonardo Sciascia" u Talsanu sudjelovalo je tridesetak osnovaca i dvadesetak učitelja. O mnogome u talijanske stvarnosti, ali i povijesti učenici su dobrim dijelom mogli doznati za slobodnog vremena sa svojim domaćinima,

te kroz nekoliko posjeta gradovima iz okruženja. - Po dolasku u Talsano nakon kraćeg predaha upoznali smo se sa znamenitostima gradića kojega krasi povijesne zidine i katedrala sv. Nikole. Iduće smo se jutro odvezli vlakom do Taranta koji

je smješten uz dva manja zaljeva. U njima su otoci San Paolo i San Pietro koji štite ulaz u zaljeve Mar Grande (Veliko more) i Mar Piccolo (Malo more). Drugi dani su bili ispunjeni raznim projektnim aktivnostima, kazuje Alenka Banić Juričić.

Sudionici projekta

- Prvog radnog dana domaćini su svim sudionicima upriličili nezaboran doček s kratkim kulturno-umjetničkim program i tradicionalnim pjesmama, te plesovima tog kraja. Učenici svih škola su sudjelovali u predstavi "Karnevalski običaji u partnerskim zemljama". Naša učenička skupina se predstavila tradicionalnim karnevalskim običajima, uz ples i pjesmu "Maškare, ča mogu maškare" uz pratnju mladog gitariste Matije Klaja. Sve su prisutne, ako je suditi po pljesku, oduševili naši učenici u svojim životopisnim kostimima i gjelovitim nastupom.

Višejezični rječnik

Potom su prema programu učenici sudjelovali u digitalnim radionicama izrade e-knjige i višejezičnog rječnika koristeći moderne web - 2.0 alate, a u kreativnoj radionici izradili su tradicionalne karnevalske maske svojih sredina. Posljednjeg su dana projektne aktivnosti bile u znaku prezentacija turističkih brošura o povijesti i legendama svake škole. Umaški osnovci su predstavili legende o savudrijskom svjetioniku, gradu Sipi i o Juri Grandu. Doma su se vratili s mnoštvom turističkih brošura o legendama mjesta iz partnerskih škola ovog projekta. Poput učenika i učitelja su imali priliku unaprijediti svoje digitalne i jezične sposobnosti kroz sudjelovanje u radionicama o uporabi eWinninga i izradi digitalne e-knjige.

- Posebna priča, ona turistička je slikoviti krajolik doline Valle d'Itria u pokrajini Apulija koju krasi specifične nastambe kupolastih krovova po imenu trulli. Izgledom podsjećaju na naš istarski kažuž u gornjem krovnom dijelu. Neobičan način gradnje u Alberobello i okolnim mjestima jedinstven je u povijesti graditeljstva. Po bajkovitim kućicama iz 14. stoljeća koje su od 1996. godine na listi UNESCO-ove svjetske, odnosno europske baštine gradić Alberobello je stekao svjetsku slavu, otkriva nam učiteljica Aurika Matković. Trulli su služili pastirima i farmerima kao privremeno sklonište, te kao skladišta. Te su nastambe građene bez cementa ili žbuke od vapne-

načkih ploča s okolnih polja, od kojih su načinjeni i krovovi karakterističnog piramidalnog, odnosno kupolastog oblika. Ta vrsta prapovijesne arhitekture koja je preživjela moderno doba postala je velika turistička atrakcija. U tim građevinama je puno suvenirica i trgovina. Za Taranto i okolice karakteristični suvenir je ružin pupoljak (il pumo) i izrađuje se u svakojakim bojama. Domaćini vele da će suvenir donijeti sreću osobi koja ga dobije na dar.

Za boravka u Italiji umaška se delegacija upoznala s talijanskim obrazovnim sustavom, a učenici su zajedno s domaćim vršnjacima sudjelovali u nastavi. Slobodno su vrijeme koristili da bi se upoznala sa što više znamenitostima Talsana, Taranta, što je dio projekta. Bogata povijest Taranta može se vidjeti u Arheološkom muzeju, a znamenitost mu je i dvorac iz 15. stoljeća Castello aragonesa ili Castello s. Angelo. Inače, Taranto čija se starogradska jezgra nalazi na otoku koji je s ostatkom gradske jezgre povezan mostom zovu i - Gradom na dva mora.

Evo što kažu sudionici.

Dirljiv rastanak

Ivona Novak: Putovanje kao iz snova. Da sam birala partnericu i obitelj gdje sam boravila ne bih izabrala bolju. Svojom spontanosti Roberta je u začetku "razbila" svu moju božan oko snalaženja i ispalo je kao da se dugo poznajemo. U njegovu društvu osjećala sam se ugodno. Svakodnevna događala su utjecala da je vrijeme tako brzo prolazilo. Rastanak nije prošao bez suza. Nadam se povratku u Taranto iz kojeg nosim puno lijepih dojмова.

Lana Ružić: Kako smo se bližili određuju, uzbuđenje je raslo. Let do Barija avionom, tevožnja vlakom bili su prilika za otkrivanje novog svijeta. Topli prijem domaćina, projektne radionice kroz tjedan i zajednička druženja su mi boravak učinili nezaboravnim. Dogovor o susretu u Umagu tijekom ljeta popravio je raspoloženje na rastanku.

Dajana Beletić: Put do Italije bio je zanimljiv. Za vožnje sa Simonom i njenom mamom k njihovu domu pričala sam im o Umagu, a Simona mi je otkrila legendu o sirenama Taranta. Istu večer sam se osjećala kao da sam u Umagu. Na rastanku smo se rasplakali, uz želju da se ponovno susretnemo.

Matija Klaj: Nešto slično moglo se samo poželjeti. Puno toga zabavnog i poučnog događalo se u sklopu projekta, a i u slobodno vrijeme. Svi su bili susretljivi, a najviše moj vršnjak i domaćin Francesco s kojim sam se sprijatelji. Ostajemo u vezi i radujemo se ponovnom susretu. Krasnja je ovo prigoda za upoznavanje i razmjenu znanja s vršnjacima iz Europe. Za doživljeno sam zahvalan svima.

Mlađe učenice iz umaške ekipe Nina Posar i Lara Vottero imale su slična svjedočanstva. Svu gostoljubivost učenica koje su ih udomile i susretljivost ostalih koji su sudjelovali u projektu, osjetile su na veliko zadovoljstvo.

Mijat GAVRAN

Alberobello

Kulturno-umjetnički program

3

Potočna korita prirodnog porijekla obično se malo mijenjaju, ali pod utjecajem određenih uzroka (erozija vododerine, klizišta, potresa) mogu značajno promijeniti svoj položaj, oblik i veličinu.

najboljeg prijatelja Marka. Marko ga je podržavao u svemu. Jednoga dana Slavko je konačno smislio rješenje. Imao je stvarno dobru ideju. Nažalost, kako bi se ta ideja ostvarila, bili su potrebni svi mravi. Slavko je htio da se svi mravi okupe na tlu i poredaju se tako da tvore riječ "stop". Nakon što jedan čovjek to pročita, reći će drugome, pa će i on reći nekome. Ubrzo će svi saznati za to. Nitko ih više nikada neće povrijediti. Plan je bio savršen, ostalo je samo zamoliti ostale mrave za pomoć. Molio ih je, no nitko, osim Marka mu nije htio pomoći. Slavko je sve to bilo jako bitno jer upravo su njegovi roditelji poginuli zbog ljudi. Unatoč tome što nitko nije htio pomoći, Slavko i Marko su pokušali sami. Stajali su na cesti i čekali čovjeka koji će shvatiti njihovu poruku. Čekali su jako dugo te se neki čovjek napokon pojavio. Nažalost, nije im htio pomoći. Nije ih primijetio. Krenuo ih je gaziti. Vrijeme se nije moglo vratiti. Marko je uspio pobjeći. Slavko nije.

Nakon Slavkove smrti, ostali mravi shvatili su njegovu ideju. Odlučili su ostvariti ju njemu u čast. Nisu mislili da će uspeti, ali željeli su to napraviti za njega. Mravi su se poredali. Došao je čovjek, pa još jedan i onda još jedan... Ubrzo ih je bilo mnogo. Svi su saznali za znak i mnogo više pazili na mrave. Slavkova se ideja ostvarila. Steta što je morao umrijeti.

Eleonora Ostović, VIII. b razred

Oko šesnaest tisuća

Emesa boluje od tumora. Nema majku. Sama je s tatom u jednosobnom stanu. Jednog jutra, dok se Emesa spremala za školu, počelo joj se vrtjeti u glavi. Nije mogla disati. Noge su joj bile slabe, a oči umorne. Polako se spuštala na pod. Tata je čuo buku i pojurio prema Emesinoj sobi. Kad je ušao, vidio je Emesu svu u krvi. Uhlatio je svoju malu djevojčicu, sav u panici, i odveo je svojim taksi-jem u bolnicu. "Vašoj kćeri treba skupa operacija," rekao je doktor. "A koliko točno skupa?" pitao je tiho tata. "Oko šesnaest tisuća kuna", odgovorio je doktor. Otac je ušao u svoj taksi i krenuo kući. Ušao je sobu i počeo razbijati pod. Došao je do jedne velike torbe. U njoj je bilo pet tisuća kuna. Nedovoljno za operaciju.

Otišao je do jedne velike zgrade na kraju ulice. U njoj su se bogataši kladili na boks. Odlučio se boriti. Riskirati život za svoju jedinicu. Zatvorio je oči. Izmjenjivale su se slike kako su se igrali kada je bila beba, kada je prvi put rekla "tata" i na koncu kako je narasla u prelijepu djevojčicu. Pomolio se i otišao se prijaviti. Borba je počela. Dok se on borio u ringu, Emesa se borila u bolnici. Pobjedio je i prikupio dovoljno novca. "Moja sućut. Jaka mi je žao", rekla je medicinska sestra kada je nazvao bolnicu.

Alida Bedžeti

Pa neće te pojesti mali mišić

Proveli smo dan na moru. Po povratku pokvario nam se auto u Sumi. Morali smo tamo prenoćiti. U tamnoj noći začusmo urlik. Luka je vikao iz petnih žila. "Što je?", upitao sam ga. "Miš mi je u vreći", odgovorio je Luka, "Aaaa", nastavio je vikati. Dotrčali smo do njega. "Jesi li dobro? Pa neće te pojesti mali mišić", pitao sam ga jedva susprežući smijeh. Odjednom, cipela mi je poletjela pored glave i promašila me na svu sreću. "Pazi pogodi čes nekog", rekla je Ardita gledajući gdje je miš. "Aha imam te dlakavi đavole", likovao je Luka držeći miša u ruci. Bacio ga je iz čista mira